

1718 Armfeldt marsjerer gjennom Lånke

I perioden 1705 til 1718 er Peter Andersen (Gjeving) - trolig født i 1651 - bruker av Vestre Julan i Lånke. Under Armfeldts innfall i Trøndelag ble denne Peter Andersen utkommandert til krigstjeneste. Tilbake satt hans kone, Anne Eriksdatter Julan og deres 3 småbarn.

Mens Peter er borte fra hjemmet, kom karolinerne gjennom Lånkebygda på sin ferd mot Trondheim. På Vestre Julan tok de seg til rette, og omtrent ruinerte gården. Da Peter kom hjem straks etterpå og fant sine eiendeler frarøvet eller ødelagt, gikk det så sterkt innpå ham at han døde kort tid etter. Det gjorde ikke livet enklere for Anne. I ren fortvilelse hengte hun seg i sin egen stue noen måneder senere. Det skal her tillegges at Anne hadde da også nettopp mistet sin tredje sønn, som døde knapt 11 måneder gammel. Han ble gravlagt 19.februar 1719, mens mora – som altså tok sitt eget liv, ble gravlagt den 26.april. Den 11.juni samme år gravlegges Anders, sønn nr.2. Da stakkars Anne hadde tatt sitt eget liv, søker svogeren Nils Larsen Lånke om tillatelse til å begrave henne på kirkegården. Søknaden ble innvilget på betingelse av at hun ble gravlagt i et hjørne av kirkegården og uten noen form for seremoni eller kirkelig handling.

Det er ikke skrevet så meget om direkte kamphandlinger som et resultat av Armfeldts marsj gjennom Lånkebygda, men tradisjonsfortellingen vil ha det til at en del svensker, såkalte "marodører" (syke personer) - som av forståelige grunner ble hengende etter selve felttoget, ble drept ved Høyby og begravd ved Høybybekken. I henhold til Stjørdalsboka finnes det ikke noe skriftlig som kan bekrefte dette. Men det betyr ikke at dette eller lignende ikke kan ha funnet sted. Tradisjonsfortellingene kan ha elementer av "episoder" eller flettes sammen med andre, eksempelvis da rittmester Hanemann og hans soldater ble overfalt av leksdalsbønder i 1658.

Generalløytnant CARL GUSTAV ARMFELDT

På Sagstuen, en husmannsplass under Aune, bodde ei kvinne som karolinerne tvang til å være veiviser for hæren fra Frigården og utover til Høyby. Det heter seg at først stjal en av svenskene en sau fra kona. Men det skulle han ikke ha gjort. Kona satte etter hæren og fikk sin sau tilbake. Hun må ha gjort inntrykk på de slitne og garvede offiserene. Men noe sau ble det ikke før hun som nevnt hadde vært veiviser. I tradisjonsfortellingen heter det seg at selve generalen ble imponert over denne arme husmannskona. Han betalte henne, samt ga henne et brev – trolig et fripass, som hun kunne bruke ovenfor eventuelle karolinere på selvtektstokt, - slik at ingen skulle tilføre henne noen overlast.

På en av Dybvadgårdene var det ei kjerring som var umåte sterk. Da karolinerne kom innom og ville inn på buret for å lete etter mat, plasserte hun seg i forsvarsstilling på trappa. De sultne svenskene forsøkte å trenge seg forbi – en etter en, men før soldaten visste ordet av det lå han i søla. Til slutt måtte svenskene be på sine kne: "*Söta gumman gi oss mat*". Noen mener at denne sterke kvinnen var bestemor til den kjempesterke Kristen Mæhla. Dersom det er noe i denne fortellingen, må nok også vedkommende kjerring ha fått seg et "fripass" – ellers sier det seg selv at kjerringa – uansett styrke – ville knapt ha vært noen hindring for sultne og desperate soldater. Vi må nok ta flere av historiene gjennom krig og uår for det de er, nemlig kun røverhistorier - som et ledd i å styrke samholdet og håpet i bygdene også i ettertiden, og ikke noe annet. Naiviteten må ikke bli for dominerende sannhet.